

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 Vtrum credere Trinitatem explicite sit de necessitate salutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

sed etiam angeli mysterium incarnationis ignorauerunt: unde querebant in Plal. 23. Quis est iste rex glorie? Et Ista. Quis est iste, qui uenit de Edom? ut Dionysius exponit. c. 7. caele. hierarc. ergo ad credendum explicitum mysterium incarnationis Christi homines non tenebantur.

¶ 2. Præ. Constat beatum Ioannem baptistam de maioribus fuisse, & propinquissimum Christo, de quo Dominus dicit Matt. 11. Inter natos mulierum nullus maior eo surrexit: sed Ioannes baptista non uidetur, incarnationis Christi mysterium explicitè cognouisse, cum a Christo quaesierit. Tu es qui uenturus es, an alium expectamus, ut habetur Math. 11. ergo non tenebantur etiam maiores ad habendum explicitam fidem de Christo.

¶ 3. Præ. Multi Gentilium adepti sunt salutem per ministerium angelorum, ut Dionysius dicit 9. c. caele. hierarc. sed Gentiles non habuerunt fidem de Christo nec explicitam, nec implicitam, ut uidetur, quia nullas reuelatio facta fuit: ergo uidetur quod credere explicitè incarnationis Christi mysterium non fuerit omnibus necessarium ad salutem.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in lib. de correptione, & gratia. Illa fides sana est, qua credimus nullum hominem siue maioris, siue paræ creatis liberari a contagio mortis, & obligatione peccati, nisi per unum mediatorem Dei, & hominum Iesum Christum.

RESPONDEO. Dicendum, quod sicut supra dictum est, illud proprie, & per se pertinet ad obiectum fidei, quod homo ad beatitudinem consequitur. Via autem hominibus ueniendi ad beatitudinem est mysterium incarnationis, & passionis Christi. Dicitur. n. Act. 4. Non est aliud nomen datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, & id mysterium incarnationis Christi aliquo modo oportuit omnino tempore esse creditum apud omnes, diuersimode tamen diuersitate temporum, & personarum. Nam ante statum peccati homo habuit explicitam fidem de Christi incarnatione, secundum quod ordinabatur ad consummationem glorie, non autem secundum quod ordinabatur ab liberationem a peccato per passionem, & resurrectionem, quia homo non fuit peccatus futuri. Videtur autem incarnationis Christi peccatus fuisse per hoc, quod dixit. Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ, ut habetur Gene. 2. Et hoc Apostolus ad Ephes. dicit sacramentum magnū esse in Christo, & Ecclesia: quod quidem sacramentum non est creditibile primum hominibus ignorasse. Post peccatum autem fuit explicitè creditum mysterium incarnationis Christi, non solum quantum ad incarnationem, sed et quantum ad passionem, & resurrectionem, quibus humanum genus a peccato, & morte liberatur. Alioquin non presigassent Christi passionem quibusdam sacrificiis, & antelegem, & sub lege, quorum quidam sacrificiorum significatum explicitè maiores cognoscebant: minores autem sub velamine illorum sacrificiorum credentes ea diuinitus esse disposita de Christo uenturo, quodammodo habebant uelata cognitionem. Et sicut supra dictum est, ea que ad mysteria Christi pertinent, tanto difficilius cognouerunt, quanto a Christo remotiores fuerunt: & tanto facilius cognouerunt, quanto Christo propinquiores fuerunt. Post tempus autem gratia reuelata, tam maiores, quam minores tenentur habere fidem explicitam de mysteriis Christi, precipue quantum ad ea, que communiter in Ecclesia solemnizantur, & publice proponuntur, sicut sunt articuli incarnationis, de qui

bus supra dictum est. Alias autem subtiles considerationes circa incarnationis articulos tenentur aliqui magis, uel minus explicitè credere, secundum quod conuenit statui, & officio uniuersuique.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod angelos non omnino latuit mysterium regni Dei, sicut Aug. dicit 5. super Gen. ad literam. Quasdam rationes huius mysterii perfecti cognouerunt Christo reuelare.

AD SECUNDUM dicendum, quod Ioannes baptista de aduentu Christi in carne non quaesuit, quasi hoc ignoraret, cum ipse hoc expressè confessus fuerit. dicens. Ego uidi, & testimonium perhibui, quia hic est filius Dei, ut habetur Io. 1. Vñ non dixit. Tu es qui uenisti? Sed: Tu es qui uenturus es, quarens de futuro, non de preterito. Similiter non est credendum, quod ignorauerit eum ad passionem uenturam. Ipse enim dixerat. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: pronuntians eius immolationem futuram. Et tamē hoc propheta alii etiam non ignorauerunt, sed ad prederunt, sicut precipue patet in Isai. 53. Potest ergo dici, sicut Greg. dicit, quod inquisiuit ignorans, an ad infernum esset in propria persona descendurus. Sciebat autem quod uirtus passionis eius extendenda erat usque ad eos, qui in limbo detinebantur secundum illud Zach. 9. Tu quoque in sanguine testamenti emisisti uinctos de lacu, in quo non est aqua: nec hoc tenebatur explicitè credere, antequam esset impletum, quod per se ipsum daret descendere. Vel potest dici, sicut Ambr. dicit super Luc. quod non inquisiuit ex dubitatione, seu ignorantia, sed magis ex pietate. Vel potest dici, sicut Chrysostomus dicit, quod non inquisiuit, quia ipse ignoraret, sed ut per Christum satisficeret suis discipulis: uñ & Christus ad discipulorum instructionem inquit, signa operum ostendens.

AD TERTIUM dicendum, quod multis Gentilium facta fuit reuelatio de Christo, ut patet per ea, que prederunt. Nam Iob 19. dicit. Scio quod Redemptor meus uiuit. Sibylla etiam pronuntiauit quaedam de Christo, ut Aug. dicit. Inuenitur etiam in historiis Romanorum, quod tempore Constantini Augusti, & Helenæ matris eius inuentum fuit quoddam sepulchrum, in quo iacebat homo aurea laminâ hâens in peccore, in qua scriptum erat. Christus nascetur ex uirgine, & ego credo in eum. O Sol, sub Helenæ, & Constantini temporibus iterum me uidebis. Si quæ ramē saluati fuerunt, quibus reuelatio non fuit facta, non fuerunt saluati absque fide Mediatoris, quia etiam non habuerunt fidem explicitam, habuerunt tamen fidem implicitam in diuina providentia, credentes Deum esse liberatorem hominum secundum modos sibi placitos, & secundum quod aliquibus ueritatem cognoscētibz spiritus reuelasset, secundum illud Iob. 35. c. Qui docet nos super iumenta terræ.

ARTICVLVS VIII. *Super questionem secundam articulum octauum.* **Utrum explicitè credere Trinitatem, sit de necessitate salutis.**

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod credere Trinitatem explicitè, non fuerit de necessitate salutis. Dicit enim Apostolus ad Heb. 11. Credere oportet accedentem ad Deum, quia est. & quia inquirentibus se, remunerator est: sed potest credi absque fide Trinitatis. ergo non oportebat explicitè fidem de Trinitate habere.

Secundum 1. Secundum s. Thomæ.

B 3 de

9. r. ar. 8.

lib. 5. c. 19. pa. 18. a. p. t. ca. 10. 1.

Mem. 6. in eum. n. 8. m. 1. a. p. t. ca. 10. 1.

Amb. 1. l. 1. c. 7. in t. de m. d. i. s. t. i. o. n. e. d. i. s. c. i. p. u. l. o. r. u. m.

11. 19. contra Paul. ca. 15. 10. 6.

3. d. i. c. t. 9. a. ar. 2. q. 4. co. & ad primū. & 1. expo. li. & 4. d. i. s. t. 9. a. ar. 2. q. 4. cor. & act. 9. 14.

denotat potentiam naturalem: secundo, ut denotat potentiam logicam. Et primo quidem modo esset sensus, quod secundum naturalem habitudinem obiecti ad potentiam uidentis Deum, non potest aliter esse. Secundo autem modo, quod per nullam potentiam potest aliter esse. Et licet textus iste sufficienter saluetur secundum primum sensum, quia sermo formalis de potentia earum utitur, interpretandus est; quia tamen etiam in sensu secundo uerum uidetur, & Thomae Scotus in 1. sen. dist. 1. q. 2. sibi sentiunt infestum, ideo primo afferam Scoti positionem, & rationes, & secundo ostendetur ueritas, tertio soluentur obiecta.

¶ Ra. 106. in Jo. ante me d. 10. g.

¶ 2 Præterea. Dominus dicit Joannis decimo septimo. Pater, manifestauit nomen tuum hominibus, quod expones Augustinus dicit. Non id nomen tuum, quo uocaris Deus, sed id, quo uocaris pater meus. Et postea subdit etiam, In hoc, quod Deus fecit hunc mundum, notus in omnibus gentibus: in hoc, quod non est cum diis falsis colendus, notus in Iudæa Deus. In hoc uero, quod pater est huius Christi per quem tollit peccata mundi, hoc nomen eius prius occultum, nunc manifestauit eis: ergo ante Christi aduentum non erat cognitum, quod in diuinitate esset paternitas, & filiatione. non ergo Trinitas explicite credebatur.

¶ 3 Præterea. Illud tenemur explicite credere in Deo, quod est beatitudinis obiectum: sed obiectum beatitudinis est bonitas summa, quæ potest intelligi in Deo etiam sine personarum distinctione: ergo non fuit necessarium explicite credere Trinitatem.

Sed contra est, quod in ueteri testamento multipliciter expressa est Trinitas personarum, sicut

Deum sicut est in suo esse absque abstractione fiat abstr. Et o natura a supposito. Non enim uerum est, qui uideret hanc humanitatem Sortis, & ipsum supposito Sortis. Et hoc exemplo, immo manifestate uti debes, & non falli in exemplum dicitur, & supposito, si quo est, si albedo esset substantia, non uideretur certe hoc album sicut est, sed hoc suppositum, sed quia accidens est, ideo fallit in proposito, quia si Deus esset unus suppositus, essentialiter, constaret quod qui uideret detentorem uideret Deum, proprie loquendo, sed hanc opinionem de beatitudinis ratione sit uideri Deum fecit, quod Deus est, clauditur in Deo ut obiecto uideretur nullus intellectus quiescit. Sed uident hanc deum supposito, naturali in quietudine laborat, quod trinus suppositaliter, ergo de ratione actus uideretur Deum, sicut est trinus, & unus. Non ergo ex obiecti natura potentia, sed ex rationibus terminorum, & in se, fit, impossibile sit aliquem esse uerum Deum, & non Deum, trinum & unum, unde in littera uideatur, quod dicitur. Prima est, quia Deus in seipso uideatur, quod modo inducta. Secunda est, quia ipsa uisio personarum nos in beatitudinem, id est, pertinet ad perfectionem, non nostram, quod in ueteri confirmatione, aliam ad secundum.

¶ Quod ad tertium, facile soluantur obiecta Scoti dicitur, quod falsum assumitur, scilicet quod personarum spectet ad obiectum secundarium actus beatitudinis, quasi pars obiecti primarii: quoniam est quasi per se dico, Deus sicut est. Non enim huiusmodi, sed ad existentiam, ut distinguitur contra substantiam, fingit, sed intelligendum est de omni modo substantia essentia, quam hypostasis alioquin esset substantia a b hypostasi, & in substantiam hypostasis uisio intuitiua. Hypostasis enim est omnia substantia tribuatur, & quam omnia desiderant uideri, & responsionem militat probatio illa allata, & dicitur.

¶ Quod ad secundum, quia Scotus in hoc potissimum se fundat, quod essentia ut distincta a personibus, sit obiectum beatitudinis non solum respectu creature, sed ipsius Dei: idcirco

primò ab ipso Deo inchoando, ad creaturam te seruat a deicendens. Commune, ut beatitudinem creaturam, quod consistat in uisione Dei, & in uisione dei, nem diuinam plus requirit, quam ad hanc beatitudinem creaturam ex eo patet, quod beatitudo creaturam

statim in principio Genes. dicitur ad expressionem trinitatis, Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram: ergo a principio de necessitate salutis fuit credere Trinitatem explicite. RESPONDEO. Dicendum, quod mysterium incarnationis Christi explicite credi non potest sine fide Trinitatis: quia in mysterio incarnationis Christi hoc continetur, quod filius Dei carnem assumpsit, & per gratiam Spiritus sancti mundum renouauerit: & iterum, quod de Spiritu sancto conceptus fuerit: & ideo eodem modo, quo mysterium incarnationis Christi ante Christum fuit explicite creditum a maioribus, implicite autem, & quasi obumbrate a minoribus, ita etiam & mysterium Trinitatis. Et ideo etiam post tempus gratie diuulgata tenentur omnes ad explicite credendum mysterium Trinitatis: & omnes, qui renascuntur in Christo, hoc adipsicuntur per inuocationem Trinitatis, secundum illud Matth. ultim. Euntes docete omnes

Deum sicut est in suo esse absque abstractione fiat abstr. Et o natura a supposito. Non enim uerum est, qui uideret hanc humanitatem Sortis, & ipsum supposito Sortis. Et hoc exemplo, immo manifestate uti debes, & non falli in exemplum dicitur, & supposito, si quo est, si albedo esset substantia, non uideretur certe hoc album sicut est, sed hoc suppositum, sed quia accidens est, ideo fallit in proposito, quia si Deus esset unus suppositus, essentialiter, constaret quod qui uideret detentorem uideret Deum, proprie loquendo, sed hanc opinionem de beatitudinis ratione sit uideri Deum fecit, quod Deus est, clauditur in Deo ut obiecto uideretur nullus intellectus quiescit. Sed uident hanc deum supposito, naturali in quietudine laborat, quod trinus suppositaliter, ergo de ratione actus uideretur Deum, sicut est trinus, & unus. Non ergo ex obiecti natura potentia, sed ex rationibus terminorum, & in se, fit, impossibile sit aliquem esse uerum Deum, & non Deum, trinum & unum, unde in littera uideatur, quod dicitur. Prima est, quia Deus in seipso uideatur, quod modo inducta. Secunda est, quia ipsa uisio personarum nos in beatitudinem, id est, pertinet ad perfectionem, non nostram, quod in ueteri confirmatione, aliam ad secundum.

¶ Quod ad tertium, facile soluantur obiecta Scoti dicitur, quod falsum assumitur, scilicet quod personarum spectet ad obiectum secundarium actus beatitudinis, quasi pars obiecti primarii: quoniam est quasi per se dico, Deus sicut est. Non enim huiusmodi, sed ad existentiam, ut distinguitur contra substantiam, fingit, sed intelligendum est de omni modo substantia essentia, quam hypostasis alioquin esset substantia a b hypostasi, & in substantiam hypostasis uisio intuitiua. Hypostasis enim est omnia substantia tribuatur, & quam omnia desiderant uideri, & responsionem militat probatio illa allata, & dicitur.

tas est ratio ubi solis &c. Cum hoc enim quod ipsa sola sit ratio beati obiecti, ita quod ipsa non nisi ut una, & trina personam utraque: quoniam ad obiectum beatificum non sola ratio beandi exigitur, sed ipsum beatus, ut quod. Quod autem, & quod, non sunt duo obiecta, quorum unum sit primum, & alterum secundum: sed ex utraque quasi integratur unum obiectum.

Ad rationem autem Scoti, quod pater prius origine &c. dicitur, quod illa responsio est bona. Quod pater ex se est beatus comprehendendo deitatem, ac per hoc videtur eam in tribus, & causam omnium &c. Filius autem ex parte beatus est, comprehendendo eandem. Et cum contra hoc arguitur: Quilibet persona intelligitur in intellectu, ut est in se formaliter &c. Concessio antecedit, neganda est sequela in sensu, quo facti ad propositum. Potest enim duplicem sensum habere ipsa cum sua probatione.

Ad cuius evidentiam propter Novitios recolare oportet, quod ad intelligendum non solum concurrunt intellectus & intelligibile, sicut ad sensum, ut sensus & sensibile, sed concurrunt utriusque in se formaliter cum intellectu. Oportet enim in intellectu formaliter esse in intelligente, & rursus oportet intelligibile inhere, ut quasi inhereat ipsi intellectui. Intelligens ergo qui libet & intelligitur in intellectu, ut in ipso intelligente est: & intelligitur intelligibile, ut in eodem intelligibile est. Hec sunt vera: sed duplex sensus in illa locutione

ARTICULVS IX.
Vtrum credere sit meritorium.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, quod credere non sit meritorium. Principium enim merendi est charitas, ut supra dictum est: sed fides est praeparanda ad charitatem, sicut & natura. ergo sicut actus naturalis non est meritorium, quia naturalibus non meremur, ita nec actus fidei.

¶ 1. Præter. Credere, mediū est inter opinari, & scire, uel considerare scita: sed consideratio scientia non est meritoria, similiter autem nec opinatio: ergo etiam neque credere est meritorium.

¶ 2. Præter. Ille qd assentit alicui rei scilicet. Cum dico, Quilibet intelligit intelligibile, ut est in seipso intelligente formaliter, potest ly ut, deotare conditionem, sine qua intelligibile non intelligitur, qualis est appropinquatio, seu coniunctio intelligibilis cum intelligente. Et sic propositio est vera. Et in hoc sensu si concedatur totus propositus, nihil aliud concluditur, nisi quod pater non intelligit deitatem, nisi in se existat: quod non est ad propositum. Potest quoque ly ut, deotare terminum intellectus. Et sic propositio est falsissima quoniam lapis intelligitur secundum conditiones, quas habet in re extra, puta grauitatem &c. & non solum secundum conditiones, quas habet in intelligente. Et tamen ad hunc sensum concluderet intentum Scoti, nolentis probare, quod sufficit ad beatitudinem patris, quod terminetur ad essentiam, ut in patre formaliter: sicut sufficit ad hoc, quod intelligatur intellectu, quod intellectus sit in eo: sed longius aliter est, quoniam essentia ut obiecta, terminat intellectum patrum secundum totam latitudinem suam, ut comprehendat, & non solum secundum hanc conditionem, ut est in patre formaliter. Et ultima probatio, scilicet, Non minus requiritur ad intelligendum intelligibile, quam intellectus, falsum

assumit, & sophisma committit in illatione. Falsa quidem est, quia ad operationem vitalem, qualis est intelligere, magis requiritur principium eius vitale, quam non vitale. Intellectus autem est principium vitale: intelligibile uero non: ergo &c. Sophistice autem inferre, quia mutatur non minus, in non aliter. Dato enim quod non minus, quia tamen aliter requiritur, quia intellectus ut in quo solum, intelligibile ut terminatus: ideo hoc exigit ad hoc ut perfecte terminet, ut terminet ut est in intelligente, & ut est secundum se, & in quocumque &c. ille autem sufficit quod principiet, ut formaliter inest intelligenti.

Ad confirmationem autem qua dicitur, Si pater beatificaret essentiam in filio, igitur quasi reciperet aliquid a filio, uel ab aliquo ut in filio: respondetur negando sequelam, quo ad primam partem. & quo ad secundam in sensu conuenienti. Non enim ex hoc, quod Deus intelligit essentiam suam, ut extendit se ad creaturas, recipit aliquid a creaturis, aut ab essentia sua, ut est creaturarum: quoniam ly ut, de notat conditionem terminari. Et ideo nihil ualet ad propositum, sed potius est ad oppositum auctoritas Arist. 1. 2. Meta. loquentis non de conditione obiecti, sed de ipso obiecto. Vult enim, & bene, quod si Deus intelligeret aliquid extra se, id est, obiectam essentiam suam, ita quod aliquid ab eo intelligeretur non existens in sua essentia, uilficeret &c. Nos etiam dicimus idem: quoniam dicimus, quod Deus

credendo, aut habet causam sufficienter inducentem ipsum ad credendum, aut non. Si habet sufficiens inducendum ad credendum, non uidetur hoc ei esse meritorium: quia non est ei iam liberum credere, & non credere. Si autem non habet sufficiens inducendum ad credendum, leuitatis est credere, secundum illud Eccle. 19. Qui cito credit, leuis est corde: & sic non uidetur esse meritorium. ergo credere, nullo modo est meritorium.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Hebr. undecimo quod sancti per fidem adepti sunt repromissiones: quod non esset, nisi credendo mererentur. ergo ipsum credere est meritorium.

RESPOND. Dicendum, quod sicut supra dictum est, actus nostri sunt meritorij, in quantum procedunt ex libero arbitrio moti a Deo per gratiam. Unde omnis actus humanus, qui subicitur libero arbitrio, si sit relatus in Deum, potest meritorius esse. Ipsum autem credere est actus intellectus assentientis ueritati diuinae ex imperio uoluntatis a Deo mota per gratiam: & sic subiacet libero arbitrio in ordine ad Deum: unde actus fidei potest esse meritorius.

AD PRIMVM dicendum, quod natura comparatur ad charitatem, quae est merendi principium, sicut materia ad formam. Fides autem comparatur ad charitatem, sicut dispositio precedens ultimam formam. Manifestum est autem, quod subiectum, uel materia non potest agere nisi uirtute formae: neque etiam dispositio praeparata perfecte uidendo essentiam suam. & cum hoc a nullo aliquid recipit, aut quasi recipit, nisi ab essentia perfecte obiecta. In hoc enim clauduntur omnes conditiones essentiae, quae cum: quilibet funt ad intra, ut esse communicatum filio, & Spiritui sancto &c. quam ad extra, ut esse causam &c. Et propterea uerbum Dei natum ex omnibus, quae sunt in scientia patris, est uerbum omnium simpliciter, intus & extra, ut in primo libro monstratum est. Fac de tertio.

Super questionis secunda Articulum nonum.
In articulo nono, in responsione ad primum, nota, quod ex parte eius habes, quod actus naturae, ut comedere, bibere, dormire, & alia huiusmodi, & naturalis liberi arbitrii, quod uolumus esse beati & non miseri, uiuere, & non mori &c. in quantum sunt uoluntati, & ordinati ad Deum a charitate in habente illam, sunt meritorij uite aeternae. Et ob hoc Apostolus mandauit. Sine manducatis, siue bibitis &c. omnia in gloriam Dei facite.

denotat potentiam naturalem: secundo, ut denotat potentiam logicam. Et primo quidem modo esset sensus, quod secundum naturalem habitudinem obiecti ad potentiam videns Deum, non potest aliter esse. Secundo autem modo, quod per nullam potentiam potest aliter esse. Et licet textus iste sufficienter saluetur secundum primum sensum, quia sermo formalis de potentia earum videlicet interpretandus est; quia tamen etiam in sensu secundo videtur, & Thomae Scotus in 1. sententiarum dist. 1. q. 2. sibi sentiunt infestum, ideo primo afferam Scoti positionem, & rationes, & secundo ostendetur veritas, tertio soluentur objectiones.

¶ Tenet igitur Scotus, quod de potentia Dei absoluta potest beatius videre essentiam diuinam, non videndo personas: & unam personam, non videndo aliam: eo quia actus habet obiectum primarium, a quo essentialiter dependet, & obiectum secundarium, a quo essentialiter non dependet, potest terminari ad primum absque hoc, quod terminetur ad secundarium: sic autem se habent essentia diuina, & trinitas personarum respectu visionis, quam habent beati: ergo Minor patet ex hoc, quod ratio visibilitatis, & trinitatis in tota trinitate una est, scilicet deitas.

¶ Præterea, Pater prius origine, quam generet filium, est perfecte beatus: ergo habet in illo priori obiectum perfecte beatificans: sed non habet in illo priori essentiam communicatam tribus, ut obiectum: ergo non est de ratione essentia diuina, ut est obiectum beatificans, quod beatificet, in quantum est communicata tribus. Si negetur Minor, & dicatur, quod Pater habet essentiam, ut communicatam tribus pro obiecto, & hoc primo secundum originem, quia habet hoc a se. nihil enim aliud importat prioritas originis, quam a se: nam nulla est ibi prioritas natura, ut in aliquo priori natura obiciatur essentia, ut est in persona, & non in alia, aut uni, & non alii: sed uni, puta patri ex se, filio ex alio. Contra, Quilibet persona intelligit formaliter intellectu, ut est in ipsa, non ut est in alia, nec ut in tribus: ergo quilibet persona intelligit per se, perfecte intelligendo essentiam, ut est in se formaliter: ergo perfecte intelligit, quia ibi est beatifica, non necessario ex se requirit essentiam, ut in tribus. Antecedens patet ex Aug. 1. s. de Trin. Quilibet persona intelligit sibi ipsi. Consequentia probatur. Non minus ad intellectionem requiritur intelligibile, quam intellectus. Igitur in perfecto, intelligente ex se, non minus requiritur, quod habeat in se obiectum, ut formaliter intelligibile, quam quod habeat intellectum, ut quo intelligat. Et confirmatur, quia si pater intelligit beatificam visionem essentiam ut in filio: igitur aliquid quasi reciperet a filio, vel ab aliquo, ut in filio: hoc est inconveniens: ergo. Consequentia patet ex 1. 2. Metaph. Intellectus diuinus si intelligeret aliquid extra se, uileceret: quia pateretur ab intelligibili. Destructio consequentis probatur: quia pater per sektionem simpliciter, beatitudinem scilicet reciperet a personis, ut obiectis, vel ab aliquo, ut in tribus. Et sequuntur duo absurda. Primum, quod non omnem perfectionem pater habet a se. Secundum, quod non omnis perfectio simpliciter, & essentialis sit aliquo modo prior proprietatibus, sed aliqua quasi posterior ipsis personis, puta, ista, quæ est ab obiecto, ut in tribus. Hæc de primo.

¶ Quod ad secundum, quia Scotus in hoc potissimum se fundat, quod essentia ut distincta a personibus, sit obiectum beatificum non solum respectu creature, sed ipsius Dei: idcirco

¶ Ita. 106. in Jo. ante me d. 10. g.

primò ab ipso Deo inchoando, ad creaturam te seruat a deicendens. Commune, ut beatitudinem creaturæ, quod consistat in visione Dei, nem diuinam plus requirit, quam ad hanc creaturam ex eo patet, quod beatitudo creaturæ statim in principio Genes. dicitur ad expressionem trinitatis, Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram: ergo a principio de necessitate salutis fuit credere Trinitatem explicite.

RESPONDEO. Dicendum, quod mysterium incarnationis Christi explicite credi non potest sine fide Trinitatis: quia in mysterio incarnationis Christi hoc continetur, quod filius Dei carnem assumpsit, quod per gratiam Spiritus sancti mundum renouauerit: & iterum, quod de Spiritu sancto conceptus fuerit: & ideo eodem modo, quo mysterium incarnationis Christi ante Christum fuit explicite creditum a maioribus, implicite autem, & quasi obumbrate a minoribus, ita etiam & mysterium Trinitatis. Et ideo etiam post tempus gratie diuulgatæ tenentur omnes ad explicite credendum mysterium Trinitatis: & omnes, qui renascuntur in Christo, hoc adipsicuntur per inuocationem Trinitatis, secundum illud Matth. ultim. Euntes docete omnes

Deum sicut est in suo esse absque abstractione fiat ab ipso. Et o natura a supposito. Non enim uoluit esse, qui uideret hanc humanitatem Sortis, & ipsum supposito Sortis. Et hoc exemplo, immo a manifestatione uti debes, & non falli in exemplum digne, & supposito, si quo est, si albedo esset substantia, non uideretur certe hoc album sicut est, sed hoc suppositum, sed quia accidens est, ideo fallit in proposito, quia si Deus esset unus suppositus, essentialiter, constaret quod qui uideret deitatem, uideret Deum, proprie loquendo, sed hanc opinionem de beatitudinis ratione sit uideri Deum fecit, quod Deus est, clauditur in Deo ut obiecto, ut nullus intellectus quiescit. Sed uident hanc deitatem supposito, naturali iniquitate laborat, quod trinitus suppositaliter, ergo de ratione actus uident Deum, sicut est trinitus, & unus. Non ergo ex obiecto natura potentia, sed ex rationibus terminorum, ut fit, ut impossibile sit aliquid esse vere beatum, & uideri Deum, trinitum & unum, unde in littera uidentur duo, quod prima est, quia Deus in seipso uidentur, quod modo inducta. Secunda est, quia ipsa uisio personarum nos in beatitudinem, id est, pertinet ad perfectionem, nis nostram: quod in ultima confirmatione, aliam de beatitudine secundo.

¶ Quod ad tertium, facile soluantur obiecta Scoti dicitur, quod fallum assumitur, scilicet, quod quilibet personarum spectet ad obiectum secundarium actus beatitudinis, quasi pars obiecti primarii: quonia est quasi personarum dico, Deus sicut est. Non enim h. sicut est, ut ad existentiam, ut distinguitur contra substantiam, fingit, sed intelligendum est de omni modo habet licet essentia, quam hypostasis alioquin esset substantia a b hypostasi, & in substantiam hypostasis uisio intuitiva. Hypostasis enim est omnia, hanc tribuatur, & quam omnia desiderant uideri. Non responsionem militat probatio illa alata, scilicet